

О.Ф. Белікова, викл. (ХДУХТ, Харків)

А.О. Колесник, канд. техн. наук, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТРАЄКТОРІЙ

Одним із завдань вітчизняної вищої освіти сьогодні є формування конкурентноздатної, мобільної й компетентної особистості, здатної до повноцінного спілкування в умовах полімовного академічного й соціального середовища. Цього ж вимагає й процес модернізації освіти в контексті загальноєвропейської глобалізації й входження України в міжнародний освітній простір. Тому питання індивідуалізації навчання й формування необхідних професійно-мовних компетенцій майбутніх фахівців стають особливо важливими.

Проектування індивідуальних навчальних маршрутів актуально сьогодні практично для будь-якої дисципліни, а суб'єктом проектування можуть виступати як окремі ВНЗ (факультети, кафедри) і викладачі, що вибирають ту або іншу освітню стратегію, так і студенти, що визначають найбільш оптимальну для себе навчальну траєкторію.

Індивідуальний освітній маршрут визначається вченими як цілеспрямовано проєктована диференційована освітня програма, що забезпечує студентові позицію суб'єкта вибору, розробки й реалізації освітньої програми водночас із здійсненням викладачами педагогічної підтримки його самовизначення й самореалізації.

Індивідуальний освітній маршрут визначається освітніми потребами, індивідуальними здібностями й можливостями студентів (рівень готовності до освоєння програми), а також існуючими стандартами змісту освіти.

Поряд з поняттям "індивідуальний освітній маршрут" існує поняття "індивідуальна освітня траєкторія", що має більш широке значення і передбачає кілька напрямків реалізації: змістовний (варіативні навчальні плани й освітні програми, що визначають індивідуальний освітній маршрут); діяльнісний (спеціальні педагогічні технології); процесуальний (організаційний аспект).

Індивідуальна освітня траєкторія передбачає наявність індивідуального освітнього маршруту (змістовний компонент), а також розроблений спосіб його реалізації (технології організації освітнього процесу).

Незважаючи на свою актуальність, проблема проектування індивідуальних навчальних траєкторій студентів у сфері іншомовної підготовки в умовах неможливого ВНЗ поки концептуально не розроблена. І хоча існують певні проблеми, пов'язані з обмеженістю сітки годин з дисципліни "іноземна мова", складністю контролю самостійної роботи студентів і недостатньою розробленістю форм і методів такого контролю, є деякі можливі шляхи індивідуалізації навчання іноземним мовам у неможливому виші.

Насамперед, це впровадження компетентнісно-орієнтованого підходу до змісту навчання. Одне з головних завдань складається у визначенні спектра компетенцій, необхідних випускникові з урахуванням поточних вимог ринку праці. Значну допомогу у вирішенні цього завдання може зробити організація біржі компетенцій, або створення багатомовного середовища вишу на основі інтеграції роботи "мовних" і профільних кафедр ВНЗ.

Результативним у плані проектування індивідуальних навчальних маршрутів може стати структурування компетентнісно-орієнтованих курсів на кредитно-модульній основі. Кредитно-модульна система організації навчального процесу дозволяє проєктувати індивідуальні освітні траєкторії з обліком трудомісткості роботи студентів на основі ECTS і забезпечує можливість проходження навчального матеріалу як за лінійною траєкторією (послідовне проходження модулів), так і за розгалуженою, у рамках якої ті або інші модулі можуть бути виключені або додатково включені в програму залежно від вихідної підготовки студента і його індивідуальних інтересів. Це дозволяє викладачеві враховувати реальний рівень сформованості мовних компетенцій кожного студента. При цьому для розробника модульного курсу важливо визначити переважний рівень мовних компетенцій у студентській аудиторії й планувати навчальний процес так, щоб у студентів були можливості вибору траєкторії усередині кожного модуля залежно від ступеня мовної й професійної складності представлених автентичних матеріалів.

Таким чином, у системі вітчизняної вищої освіти є широкі потенційні можливості для індивідуалізації й диференціації навчання (включаючи сферу іншомовної підготовки). Однак необхідні подальші дослідження в цій сфері, у зв'язку з недостатньою розробленістю даної тематики в концептуальному й практичному плані.

А.О. Борисова, доц. (ХДУХТ, Харків)

В.О. Архипова, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

МЕТОДИ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Наразі цінність випускника на ринку праці в умовах активного розвитку міжнародних контактів української держави багато в чому визначається рівнем його мовної підготовки, тому що володіння іноземною

мовою є необхідним компонентом професійної підготовки конкурентоспроможної особистості, яка творчо мислить, сучасного фахівця.

Через нетривалість курсу іноземної мови в немовних вузах і його незначному обсягу потрібен постійний пошук підвищення ефективності навчання студентів. Раніше пріоритети віддавалися вивченню граматики, механічному заучуванню лексики, читанню та літературному перекладу. З недавнього часу вивчення іноземної мови стало більш функціональним – з метою використання в різних сферах життя суспільства як засобу реального спілкування з представниками іноземних держав. Метою викладання іноземної мови у вузах немовного профілю є формування іноземної комунікативної компетенції, яке базується на принципах і методах комунікативної дидактики.

Розвиток іноземної компетенції майбутніх фахівців у процесі вивчення іноземної мови припускає розвиток у студентів навичок і вмінь професійно-орієнтованого спілкування; вивчення звичаїв, традицій і культури країн мови, що вивчається та використання отриманих знань у своєму професійному розвитку; постійне вдосконалення вмінь працювати з іноземними інформаційними джерелами й спілкування із закордонними фахівцями. Мова – це «система спілкування», що складається з набору правил, які використовуються з метою комунікації. Міжкультурна комунікація – насамперед «адекватне взаєморозуміння двох співрозмовників або групи людей, які обмінюються інформацією, але належать до різних національних культур».

Як показує практика, навчання іноземного спілкування студентів немовних вузів є більш ефективним і продуктивним при створенні в процесі навчання позитивного емоційного настрою. Внаслідок цього у студентів виникає задоволення від своєї діяльності, у тому числі умовно-мовленнєвої з метою оволодіння іноземною комунікативною компетенцією.

Необхідно відзначити, що саме ділова гра, що моделює різні сторони професійної діяльності в навчальному процесі, забезпечує умови комплексного використання професійних знань студентів і вдосконалення їх вмінь спілкуватися іноземною мовою.

Ігрова діяльність припускає використання узагальненої моделі навчання професійно-орієнтованому усному мовленню й включає поетапну мовну взаємодію: 1) студент-студент, 2) студент – викладач, 3) студент – навчальний матеріал, 4) студент-студент (але вже на більш високому рівні). Усі етапи включають відпрацювання елементів мовного матеріалу в спеціальних вправах. Найефективнішими з них є ситуативно-обумовлені діалоги та дискусії.

Поряд з розвитком у студентів навичок говоріння й аудіювання необхідно також приділяти увагу письмовій компетенції, тобто здатності самостійно створювати письмовий текст на задану тему (доповідь, презентацію, резюме тощо).

Такі форми вправ як “Brainstorming”, “Mind-map”, “Clustering” можна використовувати у якості підготовчих.

“Brainstorming” припускає роботу в групі, коли один студент фіксує думки й ідеї інших студентів, а потім визначаються зв'язки між усіма зафіксованими асоціаціями.

“Mind-map” являє собою графічну схему, яка відображає структуру заданої теми та внутрішні зв'язки між окремими частинами майбутнього тексту.

“Clustering” – найскладніший варіант асоціограми, де окремі асоціації пов'язуються в складні ланцюги ідей, при цьому кількість часу обмежена.

Таким чином, викладачеві необхідно в першу чергу формувати комунікативну компетенцію, високий рівень якої буде позитивно впливати на самооцінку. Комунікативні методи навчання змушують по-новому переглянути традиційні способи й методи навчання іноземної мови у відсутності природнього мовного середовища. І саме методико-дидактичний шлях, що має кінцевою метою підготовку студентів до ефективного самостійного спілкування іноземною мовою, виглядає як шлях від слова до речення і, нарешті, до тексту.

І.Г. Бубенець, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

К.В. Попкова, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ПОКОЛІНЬ ЯК ОСНОВА ПОБУДОВИ КОМУНІКАЦІЙ ІЗ ФАХІВЦЯМИ ГАЛУЗІ

Теорія поколінь що розглядається під кутом бізнесу – вже не скільки теорія, скільки насущна практика. Отже зростання інтересу ділового співтовариства до цієї теми далеко не випадкове. Маркетологам доводиться враховувати постійно змінні параметри цільової аудиторії. Фахівцям у сфері управління персоналом – враховувати особливості співробітників, що відносяться до різних груп поколінь, а інвесторам – оцінювати специфіку тих, хто розвиває бізнес і виступає в ролі лідерів інноваційних проектів, бо це можуть бути як досвідчені співробітники середніх років, так і зовсім молоді люди, що сформувалися під впливом Інтернету. Колишні і нові покоління дійсно розрізняються. Як мінімум у них різні цінності.

Оскільки однією з самих обговорюваних соціальних тем є зв'язок теорії поколінь з практичними вимогами до фахівців харчових виробництв і індустрії гостинності, то виникає питання, як перевести теорію